

GRIGORI RODTŠENKOV

VOITTO

KUOLEMA

Venäjän salainen dopingohjelma

GRIGORI RODTŠENKOV

VOITTO

TAI

KUOLEMA

Suomentanut Timo Korppi

BAZAR

Bazar Kustannus Oy
www.bazarkustannus.fi
Alkuteos The Rodchenkov Affair.
How I Brought Down Putin's Secret Doping Empire
Copyright © Dr Grigory Rodchenkov, 2020
Suomennos Timo Korppi

ISBN 978-952-279-811-4

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale
Painopaikka Scandbook, Liettua 2020

SISÄLLYS

LUKIJALLE.....	7
JOHDANTO	9
SANASTOA.....	17
KUKA KUKIN ON	21
OSA I	
OPPIPOIKA	25
1. LUKU Aloittelija	27
2. LUKU Alaa oppimassa	49
3. LUKU Vihollislinjojen takana	65
4. LUKU Glasnost tai asioiden romahdus.....	77
5. LUKU Noitatohtorien tapaaminen	87
OSA II	
MESTARI	105
1. LUKU Hiljainen vallankumous.....	107
2. LUKU Ihmeiden aika	117
3. LUKU Ongelmien aika	126
4. LUKU Kompastelua tiellä Sotšiin.....	143
5. LUKU Jälleen tähtäimessä.....	154
OSA III	
VELHO	159
1. LUKU Operaatio Sotšin tulokset.....	161
2. LUKU Kahden rintaman sota.....	173
3. LUKU Antaa kisojen alkaa	184
4. LUKU ”Putket pitää taas korjata”	198

5. LUKU	Myrsky nousee.....	209
6. LUKU	Salainen poliisi ansaitsee kuulla totuuden	227
7. LUKU	Pommi räjähtää.....	237
OSA IV	MAANPAKO	251
1. LUKU	Los Angelesin maanjäristys.....	253
2. LUKU	Astuminen julkisuuteen.....	264
3. LUKU	Tervetuloa ”epähenkilöksi”	274
4. LUKU	Myrskyltä suojassa	282
EPILOGI	Päättymätön sota.....	291
LIITE	Operaatio ”Sotšin tulokset” askel askeleelta.....	297
LYHENTEET	.....	305
HENKILÖHAKEMISTO	.....	313

LUKIJALLE

Itse määrittelen ”ilmiantajan” niin, että kyseessä on jossakin kummallisessa näkymättömässä maailmassa elävä olento, joka saa tyydytystä paitsi oman menneisyytensä epäeettisistä teoista myös sen korruptoituneen järjestelmän paljastamisesta, joka häntä itseäänkin on pitkään ruokkinut.

En jäljempänä pyri puolustelemaan tekemisiäni, saati sitten etsimään niille oikeutusta. Yksi johtotähti on ylitse muiden: rehellisyys. Minua ei pelota tehdä perinpohjaisesti tiliä omista tekemisistäni, enkä ole sen myötä hakemassa teiltä anteeksiantoa. Kuten George Orwell aikoinaan kirjoitti:

”On olemassa totuus ja valhe. Jos takerrut totuuteen vaikka koko muun maailman mielipidettä vastaan, et kuitenkaan ole hullu.”

Lähdetään siis liikkeelle.

vuoden ja viisien olympialaisten ajan yksikään minun ohjeistamani urheilija ei antanut positiivista dopingnäytettä.

George Orwell kirjoitti aikoinaan osuvasti ”kaksinaamaisesta” ajattelusta, jonka hän määritteli seuraavasti: ”Tietää ja olla tietämättä, siis tietää koko totuus, mutta kertoa siihen liittyen huolellisesti rakennettuja ja valikoituja valheita.” Olen itse orwellilaisen kaksinaamaisuuden ruumiillistuma: olen isänmaani ystävä, mutta silti minut on julistettu maanpetturiksi omassa synnyinmaassani. Olen osallinen siihen, että kotimaani urheilijat voittivat niin paljon olympiamitaleita viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana. Mutta olen myös osasyylinen siihen, että heidät on nyt suljettu olympialiikkeen ulkopuolelle.

Pidän itseäni perusrehellisenä ihmisenä, mutta silti huijasin maailman kaikkia antidopingviranomaisia yli vuosikymmenen ajan edistääkseni venäläisten urheilijoiden suurempaa ”glooriaa” ja tyydyttääkseni urheiluviranomaisten kyltymättömän halun paistatella Venäjän urheilumenestysten loisteessa. Perustelin tekojani itselleni sillä verukkeella, että sen enempiä Venäjällä kuin aikoinaan Neuvostoliitossakaan ei ollut oikeasti minkäänlaista dopingiin liittyvää kontrollia. Jatkoin siis vain tiellä, jota oli totuttu kulkemaan. Samaan aikaan halveksuin syvästi kansainvälisiä antidopingviranomaisia, jotka kylläkin kailottivat kuuluvasti juhlapuheitaan ”puhtaan urheilun” puolesta, mutta – jälleen Orwelliin viitaten – kieltäytyivät ”näkemästä todellisuutta, vaikka se tuotiin heidän nenänsä eteen”. Olen sitä mieltä, etteivät he ikinä yrittäneet tosissaan kitkeä dopingia urheilusta. Urheilufanit maksoivat valtavia summia siitä, että eliittuurheilijat näkyivät suorituspaikoilla ja televisiossa, eikä urheilu näyttänyt ulospäin vääristyneeltä. Miksi siis he tai minä olisimme vaivautuneet korjaaviin toimenpiteisiin?

Olen ylpeä aviomies ja isä, mutta vaimoani tai lapsiani en ole nähnyt yli neljään vuoteen.

Nimeni näen usein kansainvälisissä medioissa, mutta silti olen eräänlainen aave.

Olet varmaan kuullut tarinan ketusta ja kanalasta. Minä olin se tarinan kettu. Rakensin kanalan, mutta söin myös sen kanat.

En silti tietenkään tehnyt työtäni yksin. Hallinnoin Venäjän dopingjärjestelmää yhteistyössä salaisen poliisin eli FSB:n kanssa, joka tunnettiin aiemmin nimellä KGB. Venäjän urheiluministeriö valvoi jokaista liikettäni. Ja totta kai tämä kaikki tapahtui presidentti Vladimir Putinin, judoa harrastavan ja urheilusta nauttivan maan mahtimiehen valppaan katseen alla.

Seitsemän kuukautta ennen Sotšin talvikisoja vuonna 2014 alkoi kierrellä raportteja siitä, että venäläisurheilijat osallistuivat systemaattiseen dopinghuijaukseen. Aluksi yksityiskohdat olivat hämärän peitossa, ja paljastuksia tekivät lähinnä jo huipulta pudonneet Venäjän entiset dopingurheilijat. Kesti vielä kaksi vuotta ennen kuin Venäjän systemaattisen dopingohjelman koko laajuus paljastui – ohjelman, jonka langat olivat jo vuosikymmenten ajan muodostaneet neuvostoliittolaisen ja venäläisen huippu-urheilukudelman rungon.

Sotšin olympialaisten jälkeen tehdyt paljastukset tekivät omasta elämästäni hyvin epämiellyttävää. Maailman antidopingtoimisto WADA ja Kansainvälinen olympiakomitea IOC aloittivat täysimittaisen tutkimuksen venäläisen urheilujärjestelmän salaisuuksista. Nimeni oli esillä WADAn vuoden 2015 puolueettomassa tutkimusraportissa 97 kertaa, useammin kuin kenenkään muun. ”Rodtšenkov on venäläisen dopingin peittelyn aivot”, WADA julisti. Sain siis kuuluisuutta kaiken dopingiin liittyvän toiminnan ”mahdollistajana ja toimeenpanijana”.

Asiasta noussut valtava dopingskandaali esti Venäjän osallistumisen Rio de Janeiron kesäolympialaisiin vuonna 2016, samoin kuin siellä pidettyihin paralympialaisiin. Osallistumiskielto jatkui Pyeongchangin talvikisoissa vuonna 2018, ja otsikot maailman kaikissa medioissa olivat valtavat. Kyseessä ei ollut enää vain urheiluskandaali vaan geopolitiittinen kriisi. Vihainen presidentti Putin vaati tilille ”kokonaisvaltaisesti ja henkilökohtaisesti”

kaikki dopingiin ja sen peittelyyn osallistuneet. Oma pääni oli häränsilmän keskellä. Olin toiminut Moskovan antidopingkeskuksen johtajana vuodesta 2005 lähtien, ja Sotšissa toiminut vuoden 2014 talvikisojen pahamaineinen satelliittilaboratorio oli myös minun vastuullani.

Kun minut pakotettiin syrjään antidopingkeskuksen johtajan virasta, ystävät ja tuttavat varoittelivat, että henkeni saattoi olla vaarassa. Kun uhkana oli karkotus kansainvälisen olympialiikkeen ulkopuolelle, Putinin hallitus etsi innokkaasti uhrilampaista, jotka nimetä syyllisiksi, ja tekeytyi itse dopingin vastustajaksi. Olin jo tehnyt alustavaa yhteistyötä losangelesilaisen filmituottajan Bryan Fogelin kanssa myöhemmin Oscar-palkitun *Käry*-dokumentin tiimoilta. Kun hän tarjosi minulle valmiiksi maksettua lentolippua Yhdysvaltoihin, tartuin tilaisuuteen. Otin mukaan läppärini ja kovalevyn, pakkasin pienen kassillisen henkilökohtaisia tavaroita ja poistuin maasta.

Päätös oli radikaali. Jätin vaimoni Veronikan 34 avioliittovuoden jälkeen ja kaksi aikuista lastani, Vasilin ja Marinan. Sledkom, Venäjän valtion tutkintakomitea, teki rynnäkön asuntoomme ja kuulusteli perhettäni. Paikat tutkittiin mikroskooppisen tarkasti. Onneksi perheeni pääsi vähällä: he eivät tienneet mitään dopingiin liittyvistä asioista, eikä kukaan heistä tiennyt, missä pidin arkistojani.

Itse elin kuolemanpelossa. Siihen tuntui olevan hyvä syy, sillä kaksi entistä työtoveriani, entinen RUSADAn eli Venäjän antidopingtoimikunnan johtaja Vjatšeslav Sinev ja hänen seuraajansa tohtori Nikita Kamajev löydettiin kumpikin kuolleina epäselvissä olosuhteissa vajaan kahden viikon välein. He tiesivät paljon urheilijoiden käyttämistä huijauskonsteista, kuten dopingaineita sisältävien virtsanäytteiden vaihtamisesta aiemmin otettuihin, pakastettuihin mutta puhtaisiin näytteisiin. Lapsuudentoverini Nikita oli terveyden perikuva ja ahkerasti liikuntaa harrastava ihminen. Hänen väitettiin menehtyneen sydänkohtaukseen 52

vuoden iässä. Nikita haudattiin nopeasti ilman kuolemansyytutkimusta vain silmämääräisiin havaintoihin perustuvan *pro forma* -kaavakkeen nojalla. Venäjän olympiakomitea sen enempiä kuin urheiluministeriökään eivät osallistuneet kumpiinkaan pikahautajaisiin.

Viisi vuotta maanpaossa on paljastanut jo selkeitä minuun kohdistettuja tappouhkauksia. Putin on väittänyt julkisuudessa minun olevan amerikkalaisten salainen agentti ja kuuluvan telkien taakse. Hän on antanut minusta pidätysmääräyksen. Yksi Putinin lakeijoista, entinen Venäjän olympiakomitean pomo Leonid Tjagatšev on sanonut, että ”Rodsšenkov pitäisi ampuva valehtelijana kuten Stalin olisi aikoinaan tehnyt”. Lakimieheni ovatkin todenneet, että Kremlin tappolistalla olen viiden tärkeimmän maalitaulun joukossa.

Kun kirjoitan tätä kirjaa, nimeni on virallisella Venäjällä kirokana. Vuoden 2019 lopulla Venäjä yritti jälleen kerran pistää viimeisimmän paljastuneen dopingskandaalin minun piikkiini. Sähkeitä ja sähköposteja väärennettiin mukamas minulle kuuluviksi niin tökeröllä tavalla, etteivät edes Venäjän omat urheiluviranomaiset voineet uskoa niiden aitouteen. Heidän toimensa kalahativat heille omaan nilkkaan. Venäjän lippua ei nähdä myöskään seuraavissa eli Tokion olympialaisissa, koska he jäivät jälleen kiinni testitulosten manipuloinnista ja väärentämisestä viimeksi kuluneiden neljän vuoden ajalta.

Olen yksin ja yksinäinen. Vain hyvin harvakseltaan minun on onnistunut lähettää viestejä vaimolleni ja lapsilleni. Niiden lähettäminen käy aina vain vaikeammaksi. Elän toivossa, että Veronika pääsisi joskus luokseni Yhdysvaltoihin, mutta tuo toivo on kovin kaukainen juuri tällä hetkellä.

Monet ovat kysyneet, kaduttaako minua, että poistuini Venäjältä. Vastaus on: ei kaduta. Olen edelleen kilpailuhenkinen, ja kun pelissä on elämä tai kuolema, olen päättänyt taistella henkeäni uhkaavia henkilöitä ja yhteisöjä vastaan. Olen edelleen jatkanut

paljastusten tekemistä Venäjällä jatkuvasta dopinghuijauksesta enkä aio hellittää. Yhdysvaltain kongressin edustajainhuone on saattanut voimaan asetuksen nimeltä ”Rodzhenkov Anti-Doping Act”, jonka nojalla kaikkialla maailmassa kansainvälisissä urheiluyhteyksissä vilppiä tehneet joutuvat rangaistaviksi ja vilpin vuoksi vääryyttä kärsineille tarjotaan hyvityksiä. WADA on jälleen tuoreilla jäljillä liittyen Venäjän urheilupiirin uusimpiin huijauksiin, ja toivon, että voin olla niiden paljastustyössä avuksi.

On totta, että elän kaksijakoisessa todellisuudessa. Autan viranomaisia, joiden työtä aikoinaan pilkkasin ja yritin kampittaa. Autan heitä tutkimaan ja paljastamaan entisten työtoverieni uusimpia tekosia Venäjällä.

Totta on sekin, että kettu on näin palannut kanalaan ja kantaa tällä kertaa huolta kanojen hyvinvoinnista. En pyytele anteeksi, sillä menneisyydessäni tein vain sen, mitä tehdä piti. Nyt teen sen, minkä *koen oikeaksi*. Näillä asioilla on valtava ero.

Venäjältä pakeneminen oli traumaattinen kokemus. Se oli kuitenkin vaivan arvoista, eikä minua kaduta. Tekisin sen tarvittaessa uudelleen. Vuonna 2019 *Financial Times* -lehti valitsi minut yhdeksi niistä 50 ihmisestä, jotka ovat vuosikymmenen kuluessa muuttaneet maailmaa. Olin ”ilmiantaja”, joka jätti taakseen ”organisaattorin roolin Venäjän massiivisessa dopingohjelmassa”. Taylor Swiftin, Mark Zuckerbergin ja Elon Muskin arvokkaassa seurassa olin toinen vain kahdesta venäläisestä. Toinen oli Vladimir Putin.

Vaikka olenkin ollut jo viisi vuotta todistajansuojeluohjelmassa, en ole halunnut vaihtaa henkilöllisyyttäni tai kadota suojeluohjelman sokkeloihin. Olen edelleen Grigori Rodtšenkov ja haluan, että minua kuunnellaan juuri siksi.

Täydellisessä maailmassa saattaisin toimia kemian opettajana jossakin amerikkalaisessa yliopistossa ja saada perheeni luokseni. Olen kirjoittanut lähes sata artikkelia tiedemaailman eri julkaisuihin joko kokonaan omalla nimelläni tai kanssakirjoittajana.

Minulle olisi hyvin mieluisaa palata oman alani töihin. Kun kirjoitan tätä, toivo siitä tuntuu yhä kaukaiselta. Mutta kukapa olisi osannut ennakoida sitäkään, että Berliinin muuri murtuu meidän aikanamme tai että ennen niin mahtava ja mahtaileva Neuvostoliitto lakkaisi olemasta? Suorastaan vallankumouksellisia muutoksia tapahtuu juuri silloin, kun niitä vähiten osaa odottaa.

Katson eteenpäin, tulevaisuuteen. Tämä on minun tarinani.

SANASTOA

Urheiluun liittyvä dopingilmiö on oma maailmansa myös siihen liittyvän sanaston osalta. Tähän on koottu ilmauksia ja lyhenteitä, joihin törmää tämän kirjan teksteissä:

Anaboliset eli synteettiset steroidit ovat jo vuosikymmenten ajan olleet kaikkein käytetyimpiä dopingaineita. Ne ovat testosteronin kaltaisia yhdisteitä, joilla on tarkoitus suurina annoksina lisätä lihasmassaa ja käyttäjän voimia sekä pienempinä annoksina lisätä kestävyyttä ja palautumisnopeutta. Näistä syistä anabolisia steroideja käyttävät (ja väärinkäyttävät) hyvin erilaiset urheilijat, kuten kuulantyoöntäjät ja maratonjuoksijat.

Huippu-urheilijatasolla miehet ja naiset käyttävät anabolisia steroideja 15–30 päivän kuureina, jonka jälkeen seuraa 20–30 päivän käyttötauko ja sen jälkeen uusi käyttöjakso. Käyttöön liittyy käyttösuunnitelma, joka laaditaan kuukausia ennen ensimmäistä kilpaurheilusuoritusta. Vain ennakoimattomat, kilpailutapahumiin liittymättömät testaukset esimerkiksi harjoitusleireillä, hotellissa tai urheilijan kotona voivat paljastaa ennakkoon suunnittelun käytön. Viimeksi kuluneiden viidentoista vuoden aikana anabolisten steroidien käytön paljastusmenetelmät ovat kehittyneet huomattavasti: esimerkiksi laboratoriot Moskovassa ja Kölnissä ovat pystyneet löytämään niin sanottuja ”pitkävaikutteisia metaboliitteja”, joiden havaitseminen on todiste steroidien käytöstä.

Aiemmin sellaiset usein käytetyt anaboliset steroidit kuin oksandroloni ja Oral Turinabol näkyivät testeissä vain noin kymmenen päivän ajan; tuo jäljitysaika piteni lähes viiteen kuukauteen sen jälkeen, kun pitkävaikutteiset metaboliitit löydettiin. Tämä oli valtava kehitysaskel kamppailussa dopingia vastaan, koska se merkitsi sitä, että steroidit pystytään havaitsemaan vielä pitkään niiden vaikutusajan päättymisen jälkeen. Monista steroideista tuli siis hyödyttömiä (vaikkakaan ei Sotšissa vuoden 2014 talviolympialaisten aikaan, kuten jäljempänä osoitetaan).

Kaikkein eniten käytettyjä steroideja ovat stanotsololi (kauppanimikkeet Stromba ja Winstrol), metandienoni (kauppanimi Dianabol eli lyhennettynä Diana), nandroloni (kauppanimi Yhdysvalloissa Deca-Durabolin ja Venäjällä Retabolil, lyhennettynä Deca ja Rita), metenoloni (kauppanimi Primobolan eli lyhennettynä Prima), oksandroloni (kauppanimi Anavar, joka tunnetaan myös nimellä Oxana) sekä dehydrokloorimetyyli-testosteroni eli DHCMT (kauppanimeltään Oral Turinabol tai lyhennettynä Turik). Stanotsololi on kaikkein suosituin: se on siitä harvinainen anabolinen steroidi, että sitä voi myös piikittää ja tietenkin ottaa tabletteina. Yksi ensimmäisistä suurista doping-skandaaleista koettiin vuonna 1988 Soulin olympialaisten yhteydessä, kun Kanadan Ben Johnson voitti ensin 100 metrin juoksun ME-ajalla ja jäi sen jälkeen dopingtestissä kiinni stanotsololista.

Piristeet ovat kautta historian olleet urheilussa eniten käytettyjä lisäaineita. Niitä ei tavata kovinkaan usein huippu-urheilun piiristä, koska niiden teho on parhaimmillaan juuri ennen suoritusta nautittuna – jolloin testaaminenkin useimmiten tapahtuu. Jotkin yleisemmät stimulantit, kuten efedriinit, ovat yleisiä ainesosia esimerkiksi flunssalääkkeissä, ja urheilijoiden lisäravinteissa saattaa esiintyä metyyliheksaaniamiinia, joka sekin saattaa näkyä dopingtestissä positiivisena tuloksena.

Peptidit ovat bioteknologian kehityksen myötä tulleet yhä yleisemmin väärinkäytetyiksi urheilussa. Peptidit eli aminohappo-
ketjut, joilla kasvatetaan lihasmassaa, ovat vaikeasti jäljitettäviä,
koska keho haihduttaa ne nopeasti. Parhaiten tunnetut kielletyis-
tä peptideistä ovat erytropoietiini EPO ja ihmisen luontainen
kasvuhormoni HGH. Nämä kaksi sekä syntetinen testosteroni
ovat dopingvalvonnalle suuria haasteita, koska ihmisen keho
tuottaa niitä myös luonnostaan. Niiden paljastuminen ei vielä
kerro tutkijoille paljoakaan, mutta onneksi on kehitetty melko
uusi tapa käreäyttää väärinkäyttäjät – urheilijan biologinen passi
eli ABP (Athlete Biological Passport). Sitä päivitetään monta
kertaa vuodessa, ja sen merkinnät paljastavat vaihtelut urheilijan
perusvirtsassa ja veri-arvoissa sekä nostavat esiin merkittävät
muutokset, jotka saattavat kielä dopingsääntöjen rikkomuksesta.
Maailman antidopingtoimisto WADA kutsuu tätä rikkomusta
lyhenteellä ADRV.

Akkreditoidut laboratoriot testaavat pääasiassa virtsanäytteitä
löytääkseen niistä jälkiä dopingaineista ja niiden metaboliiteista.
Verinäytteet ovat hankalampia ottaa, kuljettaa ja analysoida.

Käytännössä koulutetut dopingkontrollihenkilöt (DCO)
hakevat virtsanäytteitä harjoitusleireiltä, urheilijoiden kotoa tai
kilpailupaikoilta. Urheilijoiden näytteet laitetaan kahteen ”kaksos-
pulloon”, joille annetaan merkinnät A ja B. Niiden lisäksi täy-
tetään kontrollikaavake. Kaksospullot toimitetaan antidoping-
laboratorioon, jossa sisällön analyysi suoritetaan. Ensin avataan
pullo A ja siitä otetaan pieniä näytteitä eli alikvotteja, joiden
kanssa suoritetaan useita eri testauksia. Pullo B sisältöineen pa-
kastetaan mahdollisia uusintatutkimuksia varten.

Jos pullon A sisältö antaa positiivisen tuloksen kiellettyjen
aineiden suhteen, urheilija tai hänen edustajansa voi vaatia uusinta-
tutkimusta B-näytteen pohjalta. Tällöin laboratorio suorittaa samat
analyysit B-näytteen kanssa, ja urheilijalla tai hänen edustajallaan

on oikeus olla läsnä analyysitilanteessa. Jos testiviranomaiset epäilevät urheilijan käyttäneen jotakin uutta ja vaikeasti jäljitettävää dopingmenetelmää tai jos on kyse olympiakisoihin liittyvästä ja jälkitarkastukseen tarkoitettusta näytteestä, B-pullon sisältö voidaan joissakin tapauksissa joutua jakamaan B1- ja B2-näytteisiin. Tällä varmistetaan, että käytössä on varanäyte mahdollisia uusia analyysitarpeita varten, jos analyysin tulos esimerkiksi kyseenalaistetaan.

Dopingkontrolliin liittyviä lyhenteitä selitetään tämän kirjan lopussa.

Voitto tai kuolema on kuin kylmän sodan aikaan sijoittuva hyytävä trilleri - paitsi että tämä tarina on tosi.

Marraskuussa 2015 kansainvälinen antidoping-toimikunta Wada paljasti laajassa raportissaan, että venäläiset urheilijat olivat syyllistyneet systemaattiseen valtion tukemaan dopingiin. Erityisesti yksi nimi toistui raportissa usein: Grigori Rodtšenkov, Moskovan antidopinglaboratorion johtaja.

Voitto tai kuolema kertoo Rodtšenkovin tarinan menestyvästä juoksijasta huippukemistiksi ja laboratorionjohtajaksi. Rodtšenkov tutustui dopingaineisiin jo nuorena ja sai ensimmäiset steroidipistöksensä lääkäriäidiltään. Myöhemmin hän erikoistui dopingtestaukseen - ei käräyttäkseen laittomia aineita käyttäviä urheilijoita, vaan suojellakseen heidän dopingin käyttöönsä kansainvälisiltä testausryhmiltä.

Kun venäläisten petos tuli ilmi, tarvittiin syntipukki, ja se oli Grigori Rodtšenkov. Hänen henkensä oli uhattuna, ja hän pakeni Yhdysvaltoihin. Tässä kirjassa Rodtšenkov paljastaa kaiken, minkä hän aitiopaikallaan tiesi Neuvostoliiton ja Venäjän dopingohjelmasta.

ISBN 978-952-279-811-4 • Lk 97

www.bazarkustannus.fi

BAZAR